

F O A I A

pentru

MINTE, ANIMA SI LITERATURA.

Nr. 25.

MERCURIU, 24. IUNIU

1853.

R E C U R S U L U

*corpu lui profesorariu alu gimnasiului de Beiușiu,
asternutu ces. reg. ministru de cultu si de
invețiamantu.*

C. r. ministre alu cultului si alu institutiuniei publice,
Prea esselinte Domnule!

De cumva essista pe globul pamentului ver'una natiune, acelei fora de indoiala-i este inascutu indemnul a se redica d'in intunecimea nescintieei, si d'in di in di a veni totu la mai mare gradu al culturei si al perfectiuniei, eara medilocul cel mai aptu de a inainta cultura intielesuala si morala a cutarei natiunei a fire institutele sciintieloru si ale artiloru aredate d'in sinul seu, prin esperiint'a natiunilor celora mai culte, intr'atata e de comprobatu, catu d'in multimea institutelor literarie a óre carei natiuni cu dreptul se conchide la sciint'a si cultur'a intielesuala a aceiasi natiunei; eara d'in defeptul acelora la nesciintia si ruditate, si prin urmare, cu catu óre care natiune are mai pucine institute literarie, cu atata are mai mare necesitate acele ale (aredica) insintia; eara celoru influiintate ale purta mai mare grigia, si cu ajutorintie noue ale mari si ale conserva. Dara candu essista in cutarele statu mai multe natiuni, care se pléca numai unui seeptru imperatescu, nimene nu va nega a fire dreptu si cuviintiosu, ca acele in regul'a séu in privint'a institutelor publice cu asemenee gradu deve se propasiasca pe calea culturei, postindu aceeasi uniformitate a legilor si a privilegiilor precum si finea statului séu fericirea supusiloru. Pentru ca finea statului asia se tiene de statul intregu, casi de natiunile desclinite, si de personele acelora singurarie, care facu statul intregu; individuale singurarie a unei natiunei au dreptu scarnu

cu individele altei natiunei a pretinde postu publicu in statu; ma inca si lips'a se vede a aduce cu sine, ca posturile publice ale statului in óre care provintia sau tienutu sa se impartiasea intre barbatii de un'a limba cu poporul inlocuitoriu aceeasi provintia séu tienutu, ori vomu lua in privintia inculcatiunea séu essecutiunea legilor emanate dela mai naltele locuri, ori stramutarile simtiemintelorii poporului de dinsele mai bine cunoscute, ori referintie geniune numai acestora despre credintia si supunerea catra Imperatoriul; numai suptu acestea se poate spera dara, că un'a natiune singurara cu mai mare fruptu se si ajunga scopul, care i lan presipitu statul. Asia dara statul postesce dela origine natiune, care esista in statu, barbati provinti cu eualitati necesarie la posturile publice ale statului, eara acestia presupunu institute literarie aredate d'in sinul seu; de unde si d'in finea statului in privint'a supusiloru ajungunda e statul interesatu, ca se aiba sia care natiune institutele sale literarie.

Acum nu é lucru de mirare, cumea natiunea romana a remasu in catva cu cultur'a scientifica de poporele cele mai culte ale Imperiului Austriacu; sfimdea aceea mai tare se poate imputa fatalitatiloru timpiloru trecuti decatul vinei sale; ce mai cu de adinsul é de miratu, cumu natiunea aceasta dela tempul strapusestiunie sale in Dacia prin Augustul Traianu Imperatorele romaniloru, de atatea incursiuni ale varvariloru lovita, de scopulii tempestatiloru de ici colea aruncata, mai de multeori frangere de naia suferind, si de atate nedreptati a secelor divessata nu a caduitu cu totul si nu sa stinsu; in catu omului privindu la móretea nenumaratorilor natiuni, de care aceasta au fostu ingherata, ise vede, casi cumu prin modu straordinariu a providentiei dumnediesci s'aru fi conservat u pone in

diua de adi in intregimea sa cu limba, neravurile si datinile pucinu diserite de a strabunilor romanii.

Pone candu dare a purtatu natiunea romana jugulu poporeloru barbare, acum abia de nume cunoscute, jacundu insusi barbarii in cea mai mare intunecime a nesciintiei, nici aducere aminte nu poate fi despre ceva gradu alu culturei ei; pentru ca in tempii aceia nu intratata debui'a sa se ingrigiasca mai marii nostri despre sciintie, decatu sa se lupte pentru esistintia si viatia.

Alininduse incalva furorea barbarilor si urmandu timpii mai senini a devenit natiunea romana sub constitutiunea Magiarilor dela carii, de si a fostu primita natiunea romana ca aliantia in contra inimicilor, imparatesinduse in ecare drepturi si privilegie cu ei, totu si acesti'a ca mai puternici, avendu la mana tote deregetorile publice pone si cele regesci, pre cumu si erariele publice, detorcundu puterea legilor pe partea sa au eludatutote nisuintiele natiunei romane intr'atata, catu ea nu era mai multa libera, ci subjugata cei magiare, si asia a remasu si mai incolo mai numai pe lunga cornele plugului.

Dopa ce sau strapusu sceptru regimului la Augustissim'a Casa Austriaca, a resuflatu mai liberu natiunea romana; dar' mai alesu dopo ce a primitu unionea cu beserica Romei, ajutorata prin munific'a liberalitate a Imperatorilor Austriei, ardicandusi din sinul seu scole si mai inalte precum in Blasiu, marele principatu al' Transsilvaniei, si mai tardiu in Beiusiu in Ungaria, si capatand preoti mai culti a inceputu a se descepta din somnul cel aduncu, si a si deschide cale la ceva gradu al culturei, care totusi a ei cultura abia putu strabate preste clasea preotilor si a maiestrilor, parte pentru defezul aloru mai multe institute literarie, parte mai cudeadinsul', ca nu era cu putintia barbatiloru romani, de si adaptati cu totu felul de sciintie, a perveni la diregetorii publice, care se dobindea prin voturi seu achiamatiuni — intre venindu totu deauna mai mare si mai puternica parte magiara.

Prea essehinte D. c. r. ministre! E lucru a fora de tota indoiala cumca natiunei romane i sau deschisu cea mai larga cale a culturei cu pasirea Ss. Maiestatei Sale Franciscu Iosifu I. Imperatorului Austriei pe imperatescul seu tronu, atunci s'a sculatu aceasta din mormental, in care prin decur-

sul aloru mai multi ani a jacutu ea morta, si cu triumfu a intratu prin lege publica in gremiul altor' natiuni culte; dreptu aceea pone candu dins'a va susta nu va inceta cu cea mai via aducere aminte a venera pre Maiestatea Sa Sacratissima ca pre Restauratorele seu secundul Traian, si nici necasul, nici impresurarea, nici lungimea de secle nu va puté sterge din sinul ei gloriosul nume alu Maiestatei Sale Imperatului Franciscu Iosifu I., sub care spre dobandirea posturilor publice nu prepondereadie natiunea creditintei, nu achiamatiunea meritelor, nici avutia virtutii, in catu natiunea romana despre parte-si cu dreptul' aru puté marturisi ca Maiestatea Sa Sacratissima nu e numai unu succesor alu Antecesorilor sei, ci ca primul al' seu domnitoru. Sub fericitorea domnire a Imp. Franciscu Iosifu I. de acumu, pre care selu treasca Dumnedieu intru multi ani intregu si sanatosu, pre natiunea romana o nutresce ce mai mare sperantia, cumca si in privintia bunurilor temporarie si a culturei intielesuale si morale si va bandi, conserva si mai mari fericirea sa.

Prea esselinte Domnule! Natiunea romana in remnul' Ungariei, desi sue, precum Esselintiei tale e prébines cunoscantu, cam la 1 milion si $\frac{1}{2}$ de locuitori, are numai un' gimnasiu si acela gr.-catolicu, fundatu de fericitul Samuile Vulcan, episcopul gr.-catolicu alu Urbei-mare in Beiusiu (care e departatul de Urbea-mare catra resaritu cala de 8 mile g., de Aradu de 12, si de comitatul Zarandului in marele principatu al' Transsilvaniei de 6 si e centrul intr'aceste doue locuri si Transsilvania) cu 6 clasi, totu atati'a profesori si un' directore, punendu pentru sustinerea lui si fundul culesu din proventele dominiului episcopal, din care pe lunga quartiriu in gimnasiu si lemne focale se traga directorele salariu anual de 500 f. m. c., doi profesori seniori cate 400 f., eara ceia lalti 4 cate 350 f. In statul acesta au remasu gimnasiul Beiusiana pone la anul scolasticu 1849/50, in care stramutanduse sistema scolastica, si acesta debui'e se devina la sortea altor' gimnasie din Ungaria, adeca seu sa se aredice la gimnasiu superior cu 8 clasi si 12 professori, seu sa se reduca la inferiore cu 4 clasi si 6 profesori seu se incete cu totul.

(Va urma.)

ЧЕРКОДЛАРУЛЪ КОНТЕЛДІ НЕСЕДРОДЕ*)

*În casca orientală din zisprna zilă de Petropole
din 31. Mai (12. Iunie) dnse pscseute скосъ дп
tpadsiere дп „Gazeta Moldavie“.*

Днпъ о житродчере, къ фоile стрѣпе аѣ ръ-
спѣндітъ ворве есацерате дп кавса ачеста інчене:

Дле! Mісівна D. прпд. Менчікофф дп Тър-
чіа, дынд пънъ актъ оказіе ла о тълдіте de
ворве фоарте есацерате, че днпъ пърчедереа са
ші дптрерѣтпераа рапортрілор зриате din ачеса,
несмітіт се вор маѣ дптваді дпкъ, кред de да-
торіемі, ка дптръ ачеста съ въ тріміт оаре-каре
цнеперале лътиарір, че съ въ фіе спре а дпдрента
надеверѣріе ръспѣндіте, ші каре поате къ с'аѣ
дптінс ші прпд дара зnde въ афлаці pezidsind. Ехъ
екокт кіар de пріос а въ маї сиене къ пічъ въ
сінгер кавъпг из есте адевърат, din тоате претен-
зіїле че цврналеле стрѣпе пі ле даѣ ка рекамате.
орі пентръ о поэъ дптіндеpe de теріотій, с'аѣ пентръ¹
вре о регіларе маї фолосітоаре десире мар-
шініле поастре Асіатіч, орі пентръ фрігъл den-
тіріеши а скоатерей натріаршілоръ din Констан-
тіополі: с'аѣ дпфіне центръ орі ші че алт про-
текторат реліюс къ тенденци а трече престе
ачела че днпре датінс пої есерчітъ дп Търчіа къ
фанта ші къ дретвя дп пзтереа тратателор востре
de маї наіате. Дга квопоті дпдествл політика
імператорзії спре а шті къ Майестатае Са из въ-
сните рѣна ші пітічіреа імперіалъ отоман, дп
довъ ръндэрі штітвіт de ел, чи къ din контра, M.
C. аѣ прівіт totdeazna ші дпкъ ші астъзі прі-
вените статвл кво de фанъ, ка не чеа маї въпъ
комініаціе пзтічоась а се изнє дптре тоате ін-
тереселе евронене че п'ар ліпсі а се чокпі дп орі-
сат, дынд din дптваділаре аколо ар бріа вре
деміерт, — ші къ, дп че се атінде de протекціеа
імперіалъ Грезо-Ресіан дп Търчіа, пої спре а веріе
ачела інтересе, п'авем певое de алт дрептврі де-
кът де ачела че пі ле асігъръ тратателе, посідіеа
поастръ, інфлінда че ресастъ din o сіннатіе ре-
лекіюась че фінідазъ дп 50 тіліоане Румъ de рі-
тъл греческ ші дптре чеа маї таре парте d'нтре
евній крештін аї Сълтанзії, інфлінду дпв-
кіть, інфлінду пеанъратъ: пентръ къ ea еть дп
фанте ear из дп въвітіе, інфлінду че імперато-

ръл аѣ гъсіт'о гата, фъквтъ, кънд с'аѣ сіт пе
троп, пі де кареа из ва пзтеа съ се лае спре а
се фері de недрептеле препвсврі че ар паште. Фъръ
ка съ из пъръсакъ глоріоса клірономіе а азг-
стілор сът предечесорі.

Пріп аста воїа въ аръта, кът de изгінъ тъ-
ріе аѣ тоате ачеле ворве сътъпate дп кавса ти-
сіеі прпдвлѣ Менчікофф, кареа пікі одініоаръ п'аѣ
авт алт скоп, декът изпереа ла кале а квестіеі
ловкірілор сътте.

М'ар треві таї тълт тімп Домініе, спре а
въ пзтеа аръта из de a шынвт історік тоате фа-
селе пріп каре ea аѣ трекут дела авл 1850. Астъ
квестіе дпсъ пої авт дпкредере въ п'ам прово-
кат'о пої. Ноf штім преа віне, кът de таре кон-
секвенцъ квпрінде дп сінп пентръ пачеа оріент-
зії, ва поате кіар ші пентръ пачеа лътей дптръці.
Дпкъ дела дпчептвя еї, пої п'ам дпчетат съ
кітътът вагареа de саітъ а кавінетелор челор тарі,
асириа посідіе дп каре ea не ар изнє, асириа дп-
сътъттоарелор евентвалтъді че ар пзтеа паште;
ші десевъліреа съкчесів че аѣ лътат адакъпд из
cine кріса de фанъ, п'аѣ фост алта дектъ а дп-
дрентъді дпкъ ші маї віне а поастре трісге пра-
відері. Ва фі дпсъ de ажес дп шоментка de
мадъ съ въ амінітін къ дп кріареа челор дптврі
кончесій квпътате de кътъ Франдіеа ла Іервас-
іт, дп фаворз латінілор из дазна прівіліїлор
de сът de авл хъръзіте ірвілор: Дптератора
възінд дп фіекаре зі къ пъртініреа фъцінъ а Нор-
діеі пентръ латіні, о за фаче съ dee піскай кончесій
din че дп че маї аткътоаре дрептврілор ші інте-
реселор реліюеі оріентале: се възъ овлігат de a
адреса дп кавса ачеста Сълтанзії о спрісоаре
амікалъ, дар серіоясъ. Ресклатвя ачелві пас фі,
маї дптврі конкіетареа зпел комісій комізсе пзтai
din злемале търченіт че се окпъ de въ ашезе-
тът потрівіт спре а дппъка претенције речі-
проче, ші аної, дынъ о лътгъ десватере о скрі-
соаре ръспіпътоаре а Сълтанзії кътъ Mai. Са
Дптератора прп каре апзпца кріареа дефіні-
тівъ а квестіеі, ші квіріпсътоаре de цврзінделе
челе маї соленеле пентръ съсдінереа веікълор др-
ептврі хъръзіте de кътъ Ноартъ комітітъділор
гречешті. Тот дп ачелаш тімп, пі се трімісе
ші из ферман, че квпріндеа атъпвтеле ачелві
ашъзътът. Деасириа ачелві ферман из Хаті-
Шеріф автограф ал Сълтанзії, ревноштеа ші
конфінція из кіпвя чеа маї формал акtele хъръ-
сите Грецілор маї дпніт, дп осъвітіе тімпірі, ре-

*) Тръмісіч de кътъ кавінтае дптеретеск ръсъ кътъ
тоді аренд дипломатіч аї Ресіеі акредитаціи пела кврділе евро-
нене спре комінікаре из кавінетете.

днівітє de кътъръ Сълтанъл Maxm'л ші житъріте de Сълтанъл актвал.

Dap, деші ачеа скріоаре ші ачел ферман ерах алькътвіте житр'юп жицелес ші жи піште терміні че се депъргай підін де стріктвл статъс кво, не каре tot deaava am воіт съл цінет: къ тоате ачесте, актеле се първъ Ліпператорвл къ ар сатісфаче пъти ла ви оарекаре пішти дреапта са жигріжіре пентръ інтереселе ші фрептвіле кълтвлі Греко-Росіан din Іерасалім, ші dopinga пъчей фъкъ ne Mai. Ca съ ле приїтескъ. Ел ле крэз de ви акт офіциал къ о пітре de легтътвъ соленель ші дефінітівъ.

Жи фада впор аша доктименте категоріче, че жи бртаре пегоціаційлор лвці ші останітоаре, не сълі комізінат офіциал, къ ші гъвернъл іннепріял de сігір ера жицетпіат къ поате пріві, ка пентръ totdeaava жиціе піште дісватері, але кърора періколе пітмай модераціеа са есвтісъ але жицрепта, ші каре жицъ лъса не латіні жи стъпніреа впор позъ фолоасе. Dap Dta штіл превіне къ аста п'ял зратм аша. Mash дбче преа де-парте, деакъ ашъ da аіче о реладіе de тоате актеле de слъвъчівне, de житорсътвръ ші de жи-доітвръ, че ашъ жицетпіат піттареа авторітъційлор отомане, кънд ашъ требвіт съ пів жи лакаре ан-гажаментеле жиціеіте жи прівіреа поастръ кънд авеаіз а піші ла Іерасалім дзишь формеле жицітіната, къ півлікареа, жицістрапреа ші жицліпіреа ферманълвъ. Трімісля житръ ачеста ла сънта політіе, дзишь кътъ лътвріт се фъкъсе къпоскът ті-сіонеі поастре din Константінополі, комісаріял Тврк, de 'ndatъ че аїбосе ла локъл дестілациі сале, жицръні съ декларезе копсълвъл пострв, кареле стървіа съ се факъ четіреа ші жицістрапреа ферманълвъ, къ ел піз къпощеа de фел ачел акт, ші къ decipre дъпсва піз се къпіндеа пічі о амініре жи інстрікційлі сале, ші къ тоате къ таі тързів дзишре рекламаційлі поастре, ачел ферман се чіті жиціе ші се жицістрапръ жи Іерасалім; жись ші атвпчіа піз се фъкъ деңкъ къ рестръпцері ловітоаре жи реліціа ръсърітеапъ. Dap жи чеа че се атінде пітмай кърат de акт, деакъ се вор е-счента, жи dep'ліпіреа ачелор сіміле формалітъці, жиціті dicnocijіїле прінчіпале ерах фъдіш къл-каке. Жицръпцереза чеа таі жицетпітоаре ашъ фост, dapea жи тъпіле патріархъл латін а кеізор дела виша прінчіпаль а весерічей din Віфлеем. А-чеа dapea ера контрапріе къ жицелесл виар а фер-манълвъ ші ловеа фоарте жи влірос піз жи попв-

ладіа de рігвз греко-ръсеск, пентръ въ дзишъ ідеіле житетеіете жи Палестіна посесіа веіе се паре сінгвръ къ ар жицреті посесіа весерічей жицреті Гъвернъл тврческ дарь адеверіа жи прівіреа тът-лора, ва виар жи контра пропрівлівъ съл інтерес, предомпіреа че о хотъра виши айт ріг деңкъ ачелівъ de каре аскылъ таңорітатеа спіншілор съл.

О астфелівъ de вітаре а жицріпцілор чедор шаі посітіве житъріте прип жицвіш скріоареа Сълтанъл вътъръ Ліпператорвл. о літсъ de кредінцъ аша де жицетпітоаре ші ведератъ, търітъ жицъ прип піттареа ші еспресіеа depizітоаре а консі-лієріор M. C. Сълтанълвъ, пестінгіт ашъ фост de о патръ съ авторіцеze не Августел пострв Мопарх, ловіт жи демпітатеа са, жи жицрепдереа амі-каль, жи кълтвл съл, ші жи центіментеле реалібісе че жи сълі комізіе къ попоареле сале, съ чеаръ пе лок о депаініе сатісфачер. Ші M. C. ар фі пітвіт съ о фактъ преа віне, деакъ прокзін фъръ жицетаре въл жиціонвъщте о опініе пеадевърать жи жицвілръл ел Mai. Ca ар фі кътат пітмай претесте, спре а рестръна інніріл отоман. — Жисъ, ел паш воіт. Чі Mai. Ca ашъ преферіт шаі віне съ капете ачеа сатісфачере пе дрітвзл пего-ціаційлор паччівіе. — Сълі пеноіт дарь жицъ одатъ съ лвтінезе пе съверапвз Тврчії асвіра сміті-лор сале вътъръ поі, ші ка пентръ пропрілів сале інтересе се апелеге ла жицълінчівіеа са пентръ смітіле міністерілвъ съл, ші пентръ ачест скоп, Mai. Ca Ліпператорвл. ашъ трінес пе прінцъл Мен-чікофф ла Константіоноле.

Miciea са се атіндеа de дозъ обіекте, жицъ тот прівітоаре вътъръ локъріле сънте :

1. А пегоціа, жи локъл ферманълвъ че се пі-тічісе, ви поі ашегътънг, кареле. Фъръ а рѣдіка латінілор ачееа че къпътась жи чеа de пе зриш дать (пентръ къ поі воіам съ жицнъртвзм къ че-ререа ачеі ретрацері, de а піне пе Ноарта ото-таль вътъръ Франціеа жи грэба позіціе, жи каре се піссесе сінгвръ вътъръ поі) съ еспліче чед пішіл ачеле кончесій жицр'юп кіп de але рѣдіка ашаренда вікторії репвртате асвіра релецей греко-ръ-сешті ші се рестаторіческъ прип тіжаочіреа виор компензації (dizfъзпър) леңтітіе, еквілібрізл різат къ пердереа ачестор din вртъ.

2. А житърі ачеа півпере ла нале прип за акт автентік, че ар піттеа серві тогдеодатъ mi de репараціе пентръ треквт ші de гарантіе пентръ вітор. Астъ житъе парте а місіе атвасадорвл пострв естраордінарій, фоарте грэа ші фоарте сін-

поасъ до сине дисен, дикът се атищеа de a ние до впіре дрентвріле ші інтереселе речіпроче, дар контразікътоаре але Ресієй ші але Франдієй, кре-деам къ ам фі adsc дикът ачеаста вп тай дикът спіріт де дикъчізіре; діснозіїт кътъ каре, не плаче а търтврісі къ ші губернія франдез аж ръ-спіне din партеа са. Давпъ авпіл діскусії дикъ фіне еа продвсеесе фрктул съд, ші ресултатыл аж фост дареа а доъ фермане посе, кънштате фърь опспере din партеа амбасадорыл франдез.

Дисъ прекът ам zie тай със, квесгіеа de не-
годіт дикъдіша дикъ о пось фандъ. Къчі къпъ-
тундесе пімат о алкътвіре, аста ну ера deацюнс.
Ші фърь вп акт че леар дикът; че ну ар да не
віторіше о гаранціе къ поселе фермане de акт
дикайт вор фі есекутате ші къ реаліосітате об-
сервате дикъ прінчіпвріле ші дикъ брилъріле лор, ера
відерат къ ачел документе, давпъ тареа кълкаре
а ачелор че ле пропшісе, ну пітеа є съ аїсъ дикъ
окій постгрі о тай таре валоре реаль дектъ челе-
алт. Дикъ ачеа гаранціе **Лімператорыл** нуеа къ
атъта тай тълтъ імпортандъ къ кът еа кзпіндіа
дикъ fondoc сінгіра ші впіка репараціе че о череа
давпъ атакъ фъкът демпітъде сале, прін лінса de
кредіонъ din партеа порцей отомане, тай алес
днишъ черквистанделе чеа фъкъс дикъ тай ве-
дерат.

Прінцъл Менчікофф аж фост дикъсрінап съ о
капете прін тіжлочіреа впій конвенцій че ар съв-
скрі-о къ губернія отоман. Еар кът деспре дикъ
тратат, дикъ адевъратъл дикълес ал къвътвілі,
піч къ аж фост воръш таңар. Саѣ ръдікат къ то-
дії ші аж сгіраг асвіра форміе ачей конвенцій, ка-
кет ар фі аткътвоаре дикъ прінчіпврі дрентврілор
de съвернітате а Салтаныл, ка зна че неар да
дикъ фантъ къ пітеле реаліосі, вп дрент de аместек
неконгеніт дикъ інтереселе din пъвнірі але Трчієй.
Ной дисъ кредем къ din асга її шід формат вп
фантомъ спітъктъторъ, ші къ се преокнъ къ
піште темері ал кърора фондамент ё тълт тай пъ-
рят дектъ реал.

Дикъ прінчіп о конвенціе, ба кіар ші вп тра-
тат de феліл ачеста, п'ар аве пімікъ de ной, ші
ну пітеш дикълесе ка дикъ че ар пітеа є фіе тай
ловітотрівіл френтвріле de автономіе съвернітате а
Салтаныл, дектъ канітвілділе саѣ алте акте че
аж піль автма дела Трчія, Франдія ші Австрія.
Къчі, дикъ прінчіп пімат, дектъ дикъ чеа че прі-
веште пеатърнареа Салтаныл, пре піділ дикъшіп
дектъ вп акт се амлікъ ла кътаре саѣ кътаре пі-

тър тай тълт саѣ тай піділ дикъстпвіторій de съ-
піші аї съ дикъ фаворыл кърора с'ар дикъревінда
вп дрент de протекціе стрыпінь. Гаранціа асігвратъ
прін тратате дикът алтетат, інтереселор впій ко-
шпнітъді стрыпіе, с'аѣ фъкът ші алть дать. De
есемпль, дикъ епоха реформеі статврілор, піпъ ші
дикъші статвріле челе тарі католіче, аж диккіет
къ алтеле тратате саѣ конвенцій, прін каре еле а-
сігврай дикъ статвріле лор коншнітъдеі протестанті
оаре каре прівіленій, сквтір ші дретврі дикъші,
піпъ ші астъзі позиція чівіль ачей коншнітъді
се разімъ дикъ пе ачеле темеірі, фърь ка ста-
твріле че аж дат о асеменеа гаранціе, съ се креадъ
din ачеаста жітніте дикъ дрентвріле лор съверане,
орі дикъ independенца лор політікъ. Къ атъта тай
тълт дар, дикъ прінчіпій, піпіт асфелій de акте пот
съ се диккіе къ вп стат Myslman, аї кървіа съ-
піші крещтін аж съферіт ші съфър дикъ de атъ-
теа орі ну пімат дикъ дрентвріле лор, чи кіар дикъ
пропріетъділе ші дикъ есістінда лор.

Кът пептврі фантъ, дикъ кът се атищеа de ной,
еа есте піпъ автма дикъ фінцъ, ші форма впій
конвенцій че ам пропв'о п'ар дикъдіша пімікъ
тай під дикъ казза протекціе реаліоасе. Трататъ
de Каішарі, прін каре Поярта се апгажеазъ а про-
теці къ пе 'пчегаре дикъ статвріле сале реаліеа кре-
штіпъ ші кесерічел ей, пе дъ вп дрент дикъстпві-
льторій спре а веіе ші а реклама. Ачел дрент
се гъсьште статорпіт din під ші дикъ тълт
тай кіар тъпніціт прін трататъ de Adriano поле,
кореле а дикътвріт тоате алкътвіріле de тай пінте.
Ачел din Каішарі пояртъ data din 1774. Еакъ
дар дикъ фантъ тай 80 de an, de кънд пой авет
дикъ партеа поястръ прін дикърісврі кіар дрентъ
че пі се контестеась, ші а кървіа амінітре че с'ар
фаче астъзі се прівеште ка кіт ар требі съ а-
декъ о префаcherе къ тотыл пось дикъ реалійле поб-
стстре къ Поярта отоманъ, стрытвтънд асвіра поб-
стстръ съвернітатеа ефектівъ песте о таре шажорі-
тате а спішілор ей. Че ё дрент дикъ кървіа ач-
естів тіпп, дектъ ам фі фост дісніш съ авсът
къ дінсъя, прекът о прептврі піште пекврале пре-
пінсврі, окасілле центръ ачеаста ну пе ар фі ліпсіт
тай алес дикъ тімібріле din үртъ, кънд Европа е-
спісь апархій, ші пе кънд губерніріле пептврічіе
дикъ контра піспіріт півнірі үртврічіе, ераш ассорвіт саѣ
дикърката прін революційле авсъял, лъсаѣ ла ръ-
съріг дрент лівер піанврілор амбіоасе че пі се
дикъшъск. Деакъ ам фі авт інтегціе че ле
плаче а пе о дикъста, ам фі аштептат оаре съ съ

рестаторпіческъ пачеа ѹи Европа спре але пнне ѹи лїкрапе? Ат фі dicsnсв де пвтеріле поастре житр'ю кіп ка съ хърьзін ѹокъ вечірілор пострій ажторвл торал саў матеріал? Ат фі лїкрап бре кв зел прекам ам фъкет'о, спре а ѹокъка пе алі-ауді пострій, ші съ ѹиденрътъм тот ачеха че ар фі пвтут вътъма intima впіре а пвтерілор? Чі din контръ поі ам фі кътат съ житредінем неконте-ніта лор dicsnіре. Ат фі лїсат не гвверніріле евронене съ се реватъ житре дынселе, саў кв по-поареле лор револтате, ші профітъв de ѹокъ-лїреа лор, ам фі суврат фъръ de піч о недекъла скончл че кв неконтеніре стървеск аїл denunci: політика поастръ ѹипрессрътоаре. Астъзі, пе квнд кв феріче саў житрът оръндаўала союзъ претствtudinea, ші не квнд статсріле реанизате не вазеле лор пот съ dicsnе таў таў ѹи лїкрапате атът de лїкрапріле кът ші de пвтеріле лор, тінб-тэз ѹи адевър ар фі прé ръб алес, спре а вртърі о асемінеа політикъ.

Дикъ одатъ дар, атът ѹи пріочін кът ші ѹи фангъ, о конвенціе кв Ноарта ѹи інтересы кореліціонарілор пострій п'аре пімікъ ѹи сінє каре съ фіе поі. Еа пе пеар ѹифъцюша піч вп авантаж че пънъ акута пе лам аве дикъ de ѹи ѹиделнігат тіми, ші de каре поі ам фі пвтут авза, дехъ скончл пострія ар фі фост аст-фелів, дынъ квт се пренаве. De сантем пвтерніч, апоі п'авет невое Ѹе аста. Деакъ дисъ том фі славѣ, апоі ѹи асемінеа акт п'ар пвтэ съ пе фавъ таў ѻе темат. Ші аста є атът de адевъратъ, дикът и ѹічі odinioаръ п'ам фі гвндіт а фаче о аша пронънере кв оказіеа квестіеа специале а ловерілор сънте, деакъ Ноарта пе ар фі невоіт пріп зітареа фъгъдін-демор сале de маў вайт, съ кътъм э о лега таў стрынс на съ діе Статт, кво ѹи санкціарва Из-лестіна, деакъ, квнд эн рекламат ѹи конгрэ кон-ческілор фънкте спре скъдерса нозетръ, еа пе п'ар фі dat пентръ екскъ, къ ѹи че се атінде de ѹокъ-ріле сънте, Франціеа звса вп тратат, еар Rociea пу.

Маў дикъ Domizile, поі пічі odinioаръ п'ам фъкет'о дінтр'ю конвенціе ѹи ѹидзлесла ей, о kondiçie sine qua non, (фъръ de каре пе се ноате) а ѹивоіріе поастре кв Ноарта. Одатъ кв ѹикредіодареа пріпціаліт Менчікофф, да изчедереа са спре Константіонолі, а проектылі de алхътіре съв ачеха формаль, че аве съ ѻе негодіеze, і се лїсась пінъ ші житреагъ лївертате пвтат de а ле modifіка ѹи терміній лор; че дикъ тот одатъ de а ле къпъта съв орі че алътъ формъ, кв кареа

с'ар зпі таў кв ѹокълесніре свсчентівілітатеа Порцеј, с'аў а діпломатічей стрыне. Даўпъ ачеха авторізаціе, ші негодіаторвл пострі, сосінд ла фада локз-лїт пі конвінціоне de ѹипедекъріле че ле ді-тіппіна проектыл пострі de конвенціе, с'аў тър-цініт а чере съв пвт de Cened, вп акт таў таў ѹи реладіе кв datinіле ръсърітепе, ші таўт таў конформт кв ідеіле соленеле, че таў тог-деазна ле ітпнне ѹи френтъл пввік Еспонеан квзьніл кон-венціе. Даўпъ клаўзе житінсе а ачелі житкій проект de Cened, пріп кареле поі чересам из прекам се претіссе, френтъл de а житрърі аз-переа патріархіялі din Константіонолі, чі пініа сімла сідініре а френтрілор вессерічніт, ші а фолоселор матеріале хъръзіте аў аніно (din ѹокъкім) de кътър Ноарть, челор патрія На-тіархі de Константіонолі, de Antiochia, de Александрия, ші de Іерасалім, прекам ші мітрополід-лор, епіскопілор ші алтор шъфі спіртвіл аў вессерічей Ръсърітепе; пъкънд фоарте греле ѹи-протівірі, пічі пріпція Менчікофф п'аў рефузат съ штеаргъ ѹи таўт ачеле даўпъ клаўзе. Din аста аў рееклат вп ал доіле проект de Cened, ші пентръ а літ пріпміре ел стърві дикъ ѹи ѹифъ-лїнгъ тіми, фі фінъ, ші ѹи тінштеле челе din бртъ, квнд Ноарта стърбеа съ ѹиденрътреезе орі че фелів de ангажашент каре ар аве о формъ вілатераль, ші ѹи баре че сіналагматікъ, амбаса-дорвл пострі, погрійт кв інстрюційле сале, аў де-кларат пънъ ші ачеха въ, деакъ Ноарта за* оі съ пріїмеаскъ ші съ сувскріе ѹидать о потъ аст-фелів прекам є ачеха а къріеа текст се алхътъръ аіч, ші ел с'ар таўдъмі съ пріїмеаскъ пвтат вп аша докамент, ші съл прівеаскъ ка о ренараџе ші о гаранді ѹидееталътоаре.

Еакъ даръ, каре сра адевъратъ зліматъ, пронес де кътъ кавінета Імперіял, да тінштеле квнд пріпція Менчікофф аў пвръсіт Константіоноліе; ші пвтат даўпъ житръзіреа че Ноарта аў арътат ѹи пріпміреа атъліт сас зіс, ші негодіаторвл пострі се възв ѹи бртъ невоіт а ръдіса апкора пврчезънд кътър Odeca, пі житръзіннід реладілле поастре діпломатічей гвверніріл Ото-ман. Ачеха че ел аў таў лїсат не рънд асизра форміт ші а fondsслві кіар а пронънерілор поастре, леаў таў скъзгт de асемінеа ші ѹи термінъл че дінтр'зіті се статорнічес пентръ пріпміре лор. І се оръндаўсе даўпъ о звогъ ші зъдарвікъ аштептаре съ чеаръ de ла Ноарта вп ръспніе, ар фі тревзіт пріп зітаре съ ѹи се dee кіар de ла

8. Mai ю календар поꙗ, дар, токтай не ма 21., ел първсі Константіополів.

Данък трей данък даръ не дитрерзите de осте-
нітоаре негодіаціе, тънтынд пъпъ ші челе din
брть кончесій пштіноасе, Імператоръ се възъ де
актъ днаінте неноіт, съ стървеаскъ пштай пептіръ
о кратъ ші сіппъ приїтіре а проектвлі de потъ.
Къ тоате ачесте, не дичетат тішкат de септі-
шентеле ръвдъреі ші але марініміе, че л'аі повъ-
дгіг ші ныпъ актъ. М. Са лаісь Нордці дикъ
ші поꙗ тершін de 8 зіле спре а се хотърі; ші
дапъ каре апої, орі ші кът съл костіесаскъ дн
амлекъріле сале динъчітоаре, се ва videa не-
воіт de а ныне дн лакроре тіжлоачеле, къ каре
пріп о нозігіе тай пропонсать съ канете сатісфа-
череве че днаіадар пъпъ актъ с'аі дичернат а о
ака пріп дртвла пъчей.

Адвентъ, къ М. Са пштай къ о віе ші адапъ
иірерде de ръб ва адопта ачелє шъсврі. Дар,
актъ пріп шалта орвіре ші днідъръпічіе аѣ къв-
тат съл дніпінгъ дитр'о сітгандіе; unde, фінд
стушиорітъ Rsciea, сеаі ка съ зічет тай віпе
аунгіпъл да чеа тай de не брть марінівъ de то-
дерадіе, ші ва пшті съ факъ ші пас днапой, фърь
ка съ о костіесаскъ дн конідераціеа са політікъ.

Віне воід Domпвле а котвіка асте факте
гавернзлі не лъпгъ каре спітеді ақредітат, фъ-
къндіт віпосквт ші актъ днісъпітторів че зре-
меазъ ка о апекъ ла астъ депешъ. Арътадії
къл рғым de аї жъртфі чеа тай серіоась лавре
амінте: кълі ea есте каре формеазъ астъзі подвя
ropdian аз квестіе; вп под че, вп черен дикъ
de кът съл declegt дн паче. дар не каре азъї
се наре къ с'аі днісърчинат а не фаче съл рът-
пем. Спінділ вітіматъл постгре за ждеката пе-
нштгінітоаре а кавінетврілор, ле лъсът съ хотъ-
раскъ, деакъ данък зімінеле атът de тарі че
Шоарга леаі пштіл дн прівіреа поастръ, ші каре
неаі dat атъте мотіве de дреантъ тънгіріе, é вп
пштінгъ а не тшлдці къ о тай тікъ сатісфаціе.
Черчетареа дн конітіпді а проектвлі потеі
поастре ва търтврісі къ, dienter de орі ші че
формъ de тратат, ва кіар ші de зп контракт сі-
полагматік, ел из аре дн сінв пштікъ каре съ фіе
контрарів къ дрептвріле гавернітъде Слатаанзлі,
пштікъ каре се ітізіе din партеа поастръ претен-
сіліе есафerate че дніпітъ о пејдпредере атът
de іншрътоаре пептіръ поі прекът є ші тай пшдін
дндрептідітъ de кътъ актеде поастре de тай
районе.

Данък кът сперът, ачеа черчетаре ва фі de
аукцис спре а пітіці пеадевърателе ворбе ръсппъ-
дите аснпра днгънфателор поастре черері, ші а
търтврісі къ, деакъ лепъдареа челор din бртъ
тіжлоаче de днпъчіре че ле-ам пропгс, спре
а днідептірта гретъціле че ші с'аі днітъртат дн
квестіеа локрілор съпте, ва адвче къ сінв піскай
поꙗ днівълірі, котпротітътоаре пъчей; ръсппъ-
депеа еї из ва атърпа пічі кът дн окій ламеі
аснпра поастръ.

Прімените Domпвле шчл.

(Свєсврі.) Несеіроде.

С. Петерсврг 30. Маі 1853.

Анекс. Project de notz.

Днаіта Шоартъ, данък о черчетаре къ чеа тай
таре лавре амінте ші серіоась а черерізор че дн-
формеазъ обіектвл місіеі естраордінаре дніпредін-
дате амбасадорзлі Rscieі пріпціалі Менчікофф,
ші данък че аѣ сіпвс М. С. Слатаанзлі, ресклат-
тал ачештей черчетърі, аре de даторіе грабнік а
потіфіка пріп ачесаста Л. Сале амбасадорзлі, хо-
търъреа Імперіаль датъ дніпітъ ачесаста, пріп зп
днаіт iпадé, къ data din . . . (data твсвітапъ
ші крептіпъ.)

М. Са Слатаанзлі, воінд съ dee Аггустаілі съл
Аліеат ші Amіk, Імператорзлі Rscieі, о поꙗ
търтвріе de чеа тай сінчерь аміцідіе, ші de до-
рінда Са ітімъ а статорнічі веііле релациі de
віпъ веііпътате ші de депліна дніцълещере че
фіндізъл дніпітре амбеле статбрі, ші тот одатъ
пшінділ дніпітреага дніпредіре дні пеіківвателі
ітепділ de віпъ-воіоду а M. C. Імперіале, пептіръ
евсдінереа інгріпгъдеі ші а пеітърніріе імпері-
злі Отомон, аѣ віпъ воіт съ апрецзеаскъ ші съ
іе дн о конідераціе серіоась репрезентациіле
кврате ші din ітімъ пептіръ каре амбасадорзлі R-
scieі с'аі фъкът ка орган дн фаворзл реліціеі ор-
тодоксес ръсърігене, търтврісітъ де кътъ Агг-
уста съл аліат, кът ші de тажорітагаа респекті-
вілор лор спінші.

Пріп зртаре, сівєсврісіл аѣ пріпміт opdin de a
da пріп нора de фадъ, асірврареа чеа тай соленель
гавернзлі імперіал але Rscieі, че се репрезентеазъ
не лъпгъ M. Са Слатаанзлі de кътъ Л. С. пріп-
ціалі Менчікофф, аснпра інваріаіей днігріжірі ші
а септіментелор үнероасе ші толерант de каре
есте днісфлат M. Са Слатаанзлі пептіръ сінрандіеа
ші віпеле кіросзлі din статаріле сале, а весері-

чілор ші а пізькътъпгрілор реліcioace але реліciе крепштіне Ръсърітene.

Спре а се фаче ачеле асігврапдій тълт таі лътврітє ші а се детерміна жптр'вп кіп таі фор-
таі овіектеле de къпетеніе а ачей жпалте жпгрі-
жірі, ші а се жптърі пріп лътвріп сїплементаре,
червте жп кърса тімпврілор de жпцелесла арті-
квілор каре жп тратателе de таі жпнайтє жп-
квітє жптре атвеле птвтері се атіог de квестііле
реліcioace; ші жпсфѣршіт спре а превені пептвр
тот деаизна кеар вімра de пејпцъледере ші de
певріре пептвр кавза ачеаста жптре атъндозъ
гъвернврі, сївскрісвя есте авторізат de M. Ca
Сълтапя а фаче декларациіле вртътоаре:

1) Реледеа ортодоксь ръсърігеанъ, кліросла,
весерічіле ші посесііле сале, преквт ші ашъзъ-
тінтеле реліcioace, се вор ввквра жп віттор сїв
сквітреа M. Сале Сълтапя, фъръ пічі о скъдере
de прівіледіле ші дретвріде лор ab antiquo, сеаі
каре ле саіх хъръзіт жп деосъвітє епохе пріп фа-
ворзя Імперіал, ші жптр'вп прінчіп de жпалть
дрептате се вор жппъртъші de авантажеле дате
алтор рітврі крепштіне, преквт ші легаділор
стреіне акредитате лъпгъ M. Ноартъ, пріп кон-
венції орі diconozії партікъларе.

2) Маі. Ca Сълтапя, жаекънд de пеапърат
ші дрепт а жптърі ші а еспліка ферманя съз
сїверан пвртъторів de вп Хаті-Хътмаівп. din 15. а
лвпії Ревівл-Акір 1268 (16. Фебр. 1852) пріп фер-
маня съз Імперіал din . . . ші а opdina жптр
acheаста пріп вп алт ферман кв data din . . . ре-
парація къполей весерічей с. ф. Морітъп; ачеле дозъ
фермане вор фі din ппвт жп изпн пвсе жп лъкраде
ші кв крепінцъ пъзіте, спре а се сїсцині пептвр
totdeаизна статвс кво de фадъ жп Сантвареле
стъпнпіт de Греch, есклвсів орі жп декомвп кв
алте рітврі.

Се жпцъледе жись кв асть цврзіпцъ се жп-
tinde de aceminea ші ла пъстраре твтвр фрепт-
рілор ші а прівіледілор de каре ab antiquo
се ввквръ весеріка ортодосъ ші кліросла ей, атът
жп політіea Іервзалімля вът ші афаръ, фъръ
пічі о жігніре пептвр орі ші че алтъ комітітате
крепштіп.

3) Жп кас, кънд Квртеа Імперіалъ а Rscie
ар чере, се ва жпсемна вп локал кввіпчос жп по-

літіea Іервзалім, саі жп жппрецвріте спре а се
zidi асвпръї о весерікъ, консіпцітъ пептвр сер-
вара жп ea a слжвєй Dvttnezeenptt de кътв
преодії рвсепті, ші а впв оспітал пептвр пел-
гріпіл сърачі саі болнав, ші каре фондашій вор фі
сїв спеціала прівегіере а цеперал-консілвліві Rscian
din Cipia ші Палестіна.

4) Се вор да кві се кввіпе ші патріархілор
гречі, фермане ші opdina треввіноасе пептвр
пппереа жп лъкраде а ачестор хотърърі сїверане,
ші се ва жпцеледе таі не вртъ асвпра регвльр
кв de a тъпвптъл а ппгврілор, че пв вор фі жп-
къпят атът жп фермане прівітоаре de локбріл-
съпте din Іервзалім, вът ші жп потіфікадіа de
фадъ. Сївскрісвя ти. а. ш. а.

КОПІЛДЛ

Жптр'о сёръ коло 'п вале
Сінгрем еў шъ жжкам.
Ші кв фой de портокале
Ревъ флатврі алергам.

Спнт о салчіе плегоасъ
Бнде ліп ісвор кврцеа,
Клора, флоаре граціоасъ,
Флорі жп поаль квлецеа.

П'ялві сжп къдеа вшоаре
Бвкле лвпії de аванос,
Астфел корвял пе пінкоаре
Ласъ аріпіле 'п жос.

Ші фртмоаса копілідъ
Флорі din поала ей 'мі а дат,
Ші кв двлчеа ей гврідъ
Двлче ea т'а сърват.

De атвпчі пе флорічеле
Флатврі се жоакъ, свор,
Къчі таі тълт кв рътвреле
Нвтai тврвр пачеа лор;

Жись пачеа пептвр тінє
De атвпчі са тврвррат;
Пептв'мі салть жп сїспіне,
Лакрімі въреё пејпчетат.

Д. Б.

Редакторъ респвпвтторів
IAKOB B MBRЬSHAN.

Edicіvnea ші тіпарівля лвї
IOANE ГЪТТ.